

# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C15

ASIA:

Ministeri Raustertti raportti no 58.

Tobis

4/2 1928.

LÉGATION DE FINLANDE

à TOKIO

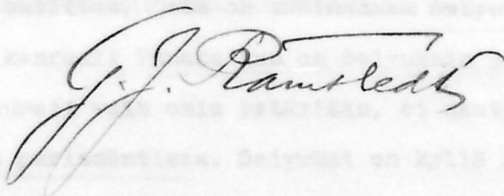
Helmiikuun 4 p. 1928.

No. 32.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
№ 1/320 sarj. 28		
27/2-28	32	LII
RYHMÄ	OSASTO	ALUE
5	C15	

Ulkoasiainministeriölle.

Minulla on kunnia tämän ohessa Ulkoasiain-  
 ministeriölle lähettää viideskymmeneskahdeksas  
 raporttini, käsittävänä kirjoituksen  
 "Sisäpoliittinen tilanne Japanissa".



Sisäpoliittinen tilanne Japanissa.

ULKOASIAINMINISTERIO		
1/320 Sac. 1928		
24/2-28	N:o	LII.
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
	5	EIS.

Japanin parlamentti, jonka 54:s istuntokausi alkoi joulukuun 26 ja keskeytettiin tavanmukaisen "joululoman" vuoksi jatkuakseen tammikuun keskivälistä edelleen, hajotettiin tammikuun 21 päivänä. Pääministerin puhe pääministerinä ja hänen toinen puheensa ulkoasiainministerinä sekä rahaministerin selostus valtion rahatalodellisesta tilasta olivat ainoat esiintymiset ja mitään keskustelua tai asioiden käsittelyä ei ehtinyt tapahtua, ennenkuin jo pääministeri kenraali Giichi Tanaka luki keisarillisen hajotuskäskyn.

Tätä hajoitusta oli jo kauvan ennusteltu ja sen syitä tunnettu. Syynä hajoittamiseen on ensikädessä se tunnettu asia, että nykyinen hallitus, joka on yksinomaan Seiyukain miesten muodostama, kenraali Tanaka kun on Seiyukain johtaja ja mies, joka suosii vain omia ystäviään, ei nauti riittäväkään kannatusta parlamentissa. Seiyukai on kyllä Minseiton kanssa parlamentissa suurimpia puolueita, mutta Seiyukailla on vain 188 parlamentinjäsentä, kun Minseiton lukumäärä on 219. Muita puoleita ja ryhmiä oli: Shinsei, 26 miestä, Jitsugyo, 9 miestä, Riippumattomat "Independents", 17 miestä. Ennen hajoitusta oli Seiyukain taholta tiedusteltu mahdollisuutta voittaa näistä pikkuryhmistä riittävä määrä Seiyukain kannattajiksi, mutta kun toiveita tähän suuntaan ei näyttänyt olevan, ei Tanakan hallitus tahtonut Minseiton arvostelua parlamentissa ja hajotti siksi mieluummin parlamentin, saadakseen jatkamaan hallitsemiaan.

Koko olemassaolonsa aikana, s. o. viime huhtikuusta asti, on kenraali Tanakan hallitus ollut erittäin ankaran

arvostelun alaisena sekä Minseitön puoluelalaisten ta-  
holta, mikä muuten on luonnollista, koska Minseito on  
parlamentissa vastustuspuolue ja lisäksi Seiyukaita suu-  
rempilukuinen, että myös pienten puolueiden ja erittäin-  
kin vapaamielisen sanomalehdistön puolelta. Sanomalehdet  
toistelevat kaikkia niitä kauniita lupauksia, joita ken-  
raali Tanaka Seiyukain politiikan johtajana yleisölle an-  
toi niin runsaassa määrässä, ja huomauttavat, ettei Tana-  
kan hallitus ole niistä yhtään ainoatakaan täyttänyt, vaan  
kaiken aikaa toiminut vain Seiyukain omien puolue-etujen  
hyväksi. Jos Minseito, eli, kuten se ennen nimitettiin,  
Kenseikai, oli huono, niin on Seiyukai vielä huonompi, -  
tähän suuntaan käy yleinen sanomalehtien kirjoitustapa. Ken-  
raali Tanaka on 60-vuotias sotiläs, tottunut komentamaan  
ja on luonteeltaan jonkun verran jyrkkä ja luoksepäsemä-  
tön. Hän on tavallaan uusi mies varsinaisessa sisäpolitiik-  
kassa ja on yksikseen ollut huvitettu vain ulkopolitiikas-  
ta. Tämän vuoksi hän nyt itse hoitaa ulkoasiainministeriö-  
tä ja "positiivista" ulkopolitiikkaa, vaikka kaiken aikaa  
lehdistö on vaatinut, että hän antaisi ulkopolitiikan jol-  
lekin tottuneemmalle, esim. Matsudairalle tai Haniharalle,  
ja muutamat sanomalehdet jo mielihyvällä tervehtivät huhua  
herra Kuharan ehdokkuudesta, vaikka Kuhara luultavasti tie-  
tää vielä vähemmän ulkopolitiikasta kuin Tanaka. Tanakan  
hallitus siis on kaiken aikaa kärsinyt popularisuuden puu-  
tetta; parlamentin hajoitus on sille sekä ajan voittaminen  
että puolueen vahvistaminen.

Popularisuuden puute johtuu monesta itse Tanakan ai-  
heuttamista ikävyyksistä. Kenraali Tanakan puheet "positiivisesta politiikasta" Kiinaan nähden herättivät kiinalai-

sissa piireissä enemmän huomiota kuin japanilaisissa ja aiheuttivat japanilaisvastaisia rettelöitä Mantshuriassa ja muualla Kiinassa sekä olivat, niin asioita täällä on arvosteltu, varsinaisena syyne siihen korealaisia kohdanneeseen vainoon, mikä pari kuukautta sitten riehui Mantshuriassa, - siellä on korealaisia siirtolaisia n. 600 tuhatta ja heiltä vaadittiin milloin Kiinan kansalaisiksi rupeamista, milloin kaikki omaisuus pois, milloin maasta lähtemistä. Nämä ikävyydet on täällä yleensä pantu kenraali Tanakan "positiivisen politiikan" tilille. Ainoa toimenpide, mihin Tanakan hallitus ryhtyi, oli sotaväen lähettäminen Shantungiin joksikin aikaa - se on sieltä taas kotiutunut -, ja tämän toimenpiteen tarpeenmukaisuudesta on täällä oltu eri mieliä. Kenraali Tanaka nyt ulkoministerinä parlamentissa tätä toimenpidettä puolusteli ja uudisti sanansa, että tarpeen tullen taas viedään sotaväkeä Kiinaan Japanin etuja suojelemaan. Tähän olisi, jos olisi vain annettu tilaisuus, Minseitön taholta vastattu, että retki maksoi suuria summia, että se oli ihan turha ja että se rikkoi Japanin ja Kiinan välillä tähän asti vallinneet hyvät välit saaden enemmän vahinkoa aikaan kuin suojelua. Tähän kuitenkin ehkä voi huomauttaa, että Tanakan luja esiintyminen on tehnyt kiinalaisia kenraaleja varovaisemmiksi Kiinassa oleviin japanilaisiin nähden, joten se ei ollut aivan turha. Tämän "positiivisen politiikan" ainoan ilmauksen tarkoituksenmukaisuus jää siis riidanalaiseksi.

Sisäpolitiikassa on Tanakan lupaama "positiivinen politiikka" vielä toteuttamatta. Maan teollisuuden tukeminen ja kehittäminen, liike-elämän elvyttäminen, maataloudellisten epäkohtien korjaaminen ja pankkipaniikin jälkien tasoint

taminen ovat monien muitten hyvien asiain ohessa olleet Seiyukain ohjelmassa, mutta tosiasiallisia merkkejä tai seurauksia niitten toteuttamisesta on vaikea löytää. Mahdoton onkin hallituksen lyhyessä ajassa yleistä liike-elämän ja yksityisen yritteliäisyyden ~~YOKKOKK~~ lamautumista vastaan taistella, kun raha on alennut arvossaan ja pankkiolot ovat nykyisellään epänormaalit. Sota-aikana saadut suuret voitot, elintason nousu kaupungeissa ja muut sisäiset muutokset pakottivat pankit ja liikkeet jakamaan jatkuvasti suuria osinkoja ja esittämään rahatilansa paljoka paremmiksi kuin ne itse asiassa olivat; kriisi ei tullut odottamatta ja, jos se sitten tuli Kenseikai hallituksen aikana kaataen Wakatsukin kabinetin, se oli joka tapauksessa tulossa edellisen kehityksen tai edellisten hallitusten toimenpiteitten tuloksena. Tanaka ja Seiyukai nyt ottavat vaalitaistelussa valtikseen sen, että he tämän kriisin aikana pelastivat maan, mutta Minseitön rauhallisemmat miehet viittaavat niihin säästäväisyysohjeisiin, joita Wakatsukin hallitus noudatti sekä valtion taloudessa että pankkeille ja yksityisille. Kun Seiyukain puolelta Wakatsukin kabinetin politiikkaa sanotaan "negatiiviseksi" vastakohtana heidän positiivisuudelleen, sisältää tämä juuri sen tunnetun tosiseikan, että Wakatsukin hallituksen aikana yrityksiä tehtiin vähentää menoja, tiukentaa ja kontrolloida luotonanto ja m. m. antaa uusi pankkilaki. Yleisen käsityksenä lausutaan lehdissä, että Seiyukai hallitukseen päästyään on vain väliaikaisesti siirtänyt kriisikauden eteenpäin ja että sen vuoksi liike-elämän tervehtyminen on vasta vuosien päästä tulossa.

Tähän tammikuun 21 p. häptettuun parlamenttiin päättyy erikoinen aikakausi Japanin parlamentin historiassa. Tähän asti on valitsijoita ollut alahuoneen jäsenten vaaleissa vähän yli 3 miljoonaa. Viime vuonna annetun vaalilain nojalla äänioikeus nyt on laajennettu käsittämään varsinaisen Japanin koko miespuolinen väestö, antaen n. 12-13 miljoonaa äänestäjiä. Äänestys tapahtuu 2-3-4 miehen piirissä, Englannissa vallitsevaan tapaan. Vaalipäiväksi on julistettu helmikuun 20 p.

Tätä vaalilakia oli jo monet vuodet erikoisnumeroon ajanut Kenseikai ja vasta viimeingassa Seiyukai yhtyi sitä kannattamaan. Nyt se joutuu Seiyukain hallituksen aikana ensikerran koetettavaksi. Asema on hyvin omituinen siinä, että Seiyukai käyttää avoimesti vallassaolo-mahtiaan, siis hallituksen autoriteettia, omaksi puolue-edukseen. Tässä on, esim. Suomen oloissa kasvaneelle, helppo huomata kaksi Japanin oloille kuvaavaa seikkaa. Ensiksikin se japanilainen lojaalisuus-piirre, että, olkoon hallituksessa mikä puolue tai ryhmä tahansa, juuri tämä hallitseva suunta vaaleissa aina voittaa. Kannatetaan hallitusta lojaalisuuden ja isänmaallisuuden nimessä, vanhoilta ajoilta perittyjen käsitysten vuoksi. Tämä tottumus nyt tulee antamaan uutta voimaa nähtävästi runsaastikin juuri Seiyukaille, joka sattuu olemaan hallituksessa ja joka tästä tietoisena odottaa valtavaa enemmistöä itselleen uudessa parlamentissa. Toinen seikka on sekin ratkaiseva. Seiyukain hallitus on viime vuonna hyvin kovakouraisesti kohdellut kaikkia korkeita virkamiehiä, jotka eivät kuuluneet hallituspuolueeseen. Tanaka on eroittanut n. 30 kuvernööriä ja pannut tilalleen omat ystävänsä ja samoin on myös

tärkeimpien kaupunkien poliisimestareita vaihdettu Seiyukain miehiksi, jopa muutamien suurkaupunkien kaupunginpäällikötkin, jotka olivat lähemmällä Minseitota, ovat saaneet väistyä. Kun nyt siis sekä kuvernöörit että poliisipäälliköt ovat Seiyukain omia paikallisia johtajia, on Seiyukailla paremmat edellytykset vaaleissa kuin ennen. Mikään edellinen hallitus ei ollut näin lujasti varustettu vaaleja varten.

Sisäministeri ja sisäministeristö nyt siis antaa ohjeita kuvernööreille yleensä vaalia varten ja samalla Seiyukain etujen vaarinottamista varten, kuvernöörit tekevät saman kunkin piirissään ja poliisipäälliköt samoin. Seiyukain kokouksia pidetään virastohuoneissa ja virastoaikoina. Ministeri Tanaka on Seiyukain ylipäällikkö ja matkustelee yhtä mittaa Seiyukain kokouksiin eri osiin maata. Saman tekevät muutkin kabinetin jäsenet. Luonnollista on, että kun hän samalla on pääministeri ja ulkoasiainministeri, häneltä ei paljoa riitä aikaa tätä nykyä virka-asioita varten. Ulkoasiainministeriön virkamiehet - tapasin muutamia t. k. 2 p. parooni Mitsuin päivällisillä - avoimesti kertovat, että tulevien vaalien takia virastoissa ei juuri mitään nyt voi tehdä.

On tosiaan hämmästyttävää näkeä se tapa, millä hallitseva puolue käyttää monopoli-asemaansa. Muuan kuvernööri Kouta maakuntavaaleihin hijjattain sekaantumalla sai aikaan, että Seiyukai, jolla oli ollut 4 sijaa, sai 39 ja Minseitto, jolla oli ollut 37, sai 3; hänen menettelynsä oli ollut siksi outo - hän kuuluu käyttäneen lupauksia ja uhkauksia ja sitä paitsi rahaakin -, että hän lopuksi kuitenkin, oikeusministeriön suostumuksella, on joutunut syytteeseen. On hyvin luultavaa, että tässä tapauksessa vain liian suuri menestys kaatoi tämän innokkaan puoluemiehen, ja että monella muullakin kuvernöörillä on ollut menestystä, mutta pienessä määrässä.



Tulevissa vaaleissa joutuvat vastakkain pääasiallisesti tai ehkä yksinomaan vain Seiyukai ja Minseitō. Minseitōon kuuluu koko entinen Kenseikai ja entinen Seiyuhontō ja on tämän uuden blokin johtajana ent. rahaministeri Hamaguchi, ylineuvojinaan ent. pääministeri Wakatsuki ja ent. Seiyuhontōn päällikkö Tokunami. Muita puolueita kyllä on, mutta vaalisysteemin vuoksi, joka ei tunne vähemmistön oikeuksia, niiden merkitys tulee olemaan vaalien tuloksiin hyvin pieni. Näistä pienistä puolueista on ollut tärkein "Jitsugyo" eli Liikemiesryhmä. Yleisen äänioikeuden johdosta on muodostettu useita puolueita, niistä ehkä tärkein Shakaitō eli Sosialidemokraattinen puolue. Sitäpaitsi on olemassa Japanin Työväen ja Maanviljelijöiden puolue, Maanviljelijöiden puolue, = Farmers' Party, ja kommunistien puolue, joka nimittää itsensä Työväen ja Maanviljelijöiden puolueeksi eli Roonoto. Ennen hajoitusta oli käynnissä neuvotteluja kaikkien neljän työläispuolueen yhteistyöstä, yhteisen ohjelman julistamisesta ja yhteisen vaalikoneiston luomisesta, mutta kommunistien rettelöidessä niistä on täytynyt luopua ja kukin puolue esiintyy erikseen tässä alkaneessa vaalitaistelussa. Suurimpana esteenä näille puolueille on rahojen puute ja poliisin sekaantuminen. Muuan ehdokas ilmoittaa, että yhdeksästä vaalikokouksesta, jotka hän on saanut suurin kustannuksin järjestetyksi, poliisi hajoitti kuusi. Sosialidemokraattisen puolueen johtaja, professori Abe Tokiossa, on saanut ylioppilaita ja urheilijoita avustamaan kirjojen jatkamisessa ja on muutenkin hyvin populääri, mutta ei ole varma valituksi tulemisestaan. Professori Abe on lausunut arvelun, että nykyisissä oloissa ja propaganda-rahaston puutteessa, sosialidemokraatit voivat saada vain muutaman miehen ja kaikki

vasemmistoryhmät yhteensä kymmenen miestä tai ehkä 12 valituksi parlamenttiin. Sangen pessimistinen käsitys, kun ottaa huomioon, että Känioikeus on yleinen ja hallituksen menettely on niin räikeä kuin se nyt itse asiassa on.

Muutama päivä sitten poliisiviranomaiset ottivat takavarikkoon muutamia Minseitön lehtisiä. Yhdessä oli käsitelty kenraali Tanakan suhteita "salaisten rahojen" tuhlaamiseen Siperiassa. Vaaliagitatsion takia ei saa, niin va kuuttavat sisäministeriön ja sotaministeriön tiedonannot, hävhistä valtiota tai julkaista valtiosalaisuuksia, joten Minseitön menettely on tuomittava rikos.

Sanomalehdistön lausuntoja seuratessa näkee, että yleensä sympatiat ovat Minseitön puolella ja että Seiyukain liian suurella innolla ajama "positiivinen politiikka" ei mene yleisöön. Mutta kummastakin annetaan hyvin jyrkkiä tuomiota eikä kumpaakaan tunnusteta rehelliseksi ja avoimin kilvin taistelevaksi puolueeksi. Puhutaan paljon välttämättömyydestä saada selviä ja puhtaita puolueita, puolueita, joilla olisi selvä ja helposti tajuttava ohjelma ja suunta. Japanin vanhat puolueet ovat ryhmät henkilöistä, joilla on etua sen ääi sen suurjohtajan seuraamisesta. Ja vaikka nyt vaalia varten onkin julistettu jonkinlaisia XXX tunnussanoja ja laadittu ohjelmantapaisia, on sittenkin eroitus Seiyukain ja Minseitön välillä sama kuin ennen: "Seiyukai on prinssi Iton puolue ja Kenseikai on markiisi Ookuman puolue."

Vaalit koskevat siis kysymystä, jhäkö yllävalta Seiyukaille vai voiko Minseite voittaa sen takaisin itselleen. Muitten puolueitten vallasta tai sanasta ei ole kysymys.

Tokiossa, Helmikuun 4 p. 1928

# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C15.

ASIA:

Ministeri Raustedt'n raportti no 59.

Tobis.

28/11 1928.

LÉGATION DE FINLANDE

à TOKIO

Tokiassa, marraskuun 28 p. 1928.

Ulkoasiainministeriölle.

ULKOASIAINMINISTERIO		
No 3 1320 h. D. 10 28		
17/12-28	No	LII.
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C 15	

Minulla on kunnia tämän ohessa Ulkoasiainministeriölle lähettää viideskymmenes yhdeksäs raporttini, johon kuuluvat kirjoitukset

1. Puoluepeliä kruunajaisten aikana ja
2. Diplomaattikunta kruunajaisissa.

*G. J. Ramstedt*

### Puoluepolitiikka kruunajaisien aikana.

Japanilaiset lehdet ennen kruunajaisia antoivat varoituksia puoluemiehille muistaa maan yleisiä etuja ja olla Kyootossa juhlallisuuksia varten kokoontuessaan salakähmäisiä puoluevehkeilyä harjoittamatta. Oli luonnollista, että eduskunnan alahuoneen jäsenten miesluokainen läsnäolo juhlallisuuksissa antoi suuria mahdollisuuksia puoleittain välisiin ongiskeluihin ja kampanjoihin, niinkuin oli Taishoo Tennoon kruunajaisissa tapahtunut. Varoitukset tuntuivat luultavasti muistakin ulkomaitten edustajista oudoilta ja aiheettomilta, mutta näyttävänä nyt olleen aivan oikeutetut, vaikkeivät tehneet, ei ainakaan kulkulaitosministeri Kuharaan nähden.

Sisäinen puoleittain asema on lyhyesti kertoen seuraava.

Seiyukailla nykyisenä hallituspuolueena ja paroni Tanakalla sen pää- ja ulkoministerinä on japanilaisten käsityksen mukaan jonkinlainen sädekehä tai sanoisinko voitonseppelö kruunauksen aikaisena hallituksena, mutta itse asiassa sen asema on hyvin heikko ja uhattu, ja hallitusta ja Tanakaa odottaa entistä vaikeampi tilienteko eduskunnassa, kun tämä joulun jäljestä kokoontuu. Hallitushan hajotti kohta alkuunsa eduskunnan, s. o. antoi loman koko ensimmäisen istuntokauden ajaksi, kun ei voinut saada enemmistöä alahuoneessa. Seiyukai ja entinen hallituspuolue, Minseitō, olivat yhtä vahvat, Seiyukailla oli 218 ja Minseitolla 217 ääntä. Sittenkin on tapahtunut siirtymisiä Seiyukain hyväksi, niin että Seiyukailla nyt on luultavasti 220 äänestäjää ja Minseitolla vain 180, kun toinen Minseitōn varajohtajista ent. ministeri Tokonami perusti uuden, Shintokai nimitetyn ryhmän, jolla on nyt noin 32 jäsentä alahuoneessa.

Kun alahuoneessa on 464 paikkaa, ei Seiyukain nykyinen äänimäärä <sup>hinta</sup> hallitusta tukemaan hyökkäyksiltä ja joku pieni ryhmä voi yhtymällä Minseitoon helposti tehdä kaikki hallituksen ehdotukset tyhjäksi. Pitäisi olla 234 jäsentä vähintään. Seiyukain sisänsäkin on tyytymättömiä ja sanotaan, että monet vanhat puolueenkannattajat ovat eronneet, koska eivät hyväksy Tanakan suhdetta tri Suzukiin, jonka Tanaka pani uhriksi vaalien aikana tapahtuneesta muitten puolueitten sortamisesta ja eroitti sisäministerin toimesta, vaikka syypääkin oli pääministeri Tanaka, yhtä paljon ainakin kuin puolueelle aina lojaalinen tri Suzuki. Sen sijaan on pääministeri nostanut esille aivan uuden miehen, joka vasta vaalien edellä liittyi Tanakaan, nykyisen kulkulaitosministerin ja monimiljonamiehen Fusanosuke Kuharan, josta useat Seiyukain vanhat puoluejohtajat eivät näy tietäneen mitään. Kun hän kuitenkin on Tanakan lähin ystävä ja rahoittaja, on kulkuministerinä Kuhara saanut suuren huomion puoleensa ja ehtimiseen on kerrottu, että hänestä Tanaka tekee ulkoasiainministerin.

Kuhara on nuorehko, noin 40:n korvissa, ja näyttää tarmokkaalta mieheltä. Hänen suuri omaisuutensa on koottu sodan aikana kupari- ja tinatilauksilla Japanin ja muitten maiden hallituksille. Kuhara Mining Co. on nyt kuitenkin vaikeissa raha-asioissa ja velkaa Japanin valtiolle yli 18 miljoonaa yeniä, Kuhara itse on eronnut tästä perustamastaan suurliikkeestä ja antautunut politiikkhan.

Kruunajaisten keskellä oli, t. k. 15 päivänä, Kuhara kulkulaitosministerinä järjestänyt suuret juhlat, garden partyn ynnä illalliset, omalle maatilalleen Ossakan läheisyyteen ja kutsunut sinne myöskin kaikki 26 maan erikoislähettilästä. Samana päivänä piti olla hoviministeriön painattaman virallisen ohjelman mukaan diplomaattien huviretki Haran kaupungin temppelisiin ja puistoi-

hin, jossa piti olla Saga maakunnan kuvernöörin puolesta virallinen vastaanotto. Lähettämistä ei kukaan lähennyt Oosakaan, vaan kaikki Naraan, mutta suuri joukko japanilaisia juhluvieraita meni kulkulaitosministeri Kuharan juhliin, myös kabinetin jäsenistä useimmat. Vieraita oli Kuharan juhlissa ollut yli 4000 ja juhliin oli Kuhara pannut yli 100,000 yeniä, mikäli sanomalehtien laajat reklaamit tiesivät. Kysyin hoviministeriön juhlatokimikunnan miehiltä, minne mennä, Naraanko vai Oosakaan, kumpaakin matkaa varten oli erityiset junat varattu, ja sain käsityksen, että Kuharan edesottamisiin ei oltu hoviministeriössä tyytyväisiä.

Ministeri Kuharalla oli Kyootossa monta rautaa tulessa ja kysymys on vain siitä, toimiko hän Tanakan, pääministerin ja ystävänsä, ohjeitten mukaan vai omiin. Sanomalehdet tiesivät kertoa, että Kuhara on äkkiä saanut muutetuksi puoluesuhteet Seiyukain hyväksi, että hänen oli onnistunut saada puolelleen eräs 7 parlamentinjäsentä käsittävä Iashinkaiksi nimetty ryhmä, jonka ohjelmasta tai teiveistä ei oltu tiedetty mitään, kun tämä ryhmä vasta hiljattain oli muodostettu "puolueettomista" edustajista. Lehtien edustajille oli Kuhara kertonut, että hänen ja Iashinkain välillä on saatu aikaan sopimus siitä, että Kiinaa kohtaan on politiikka muutettava jyrkemäksi, ja että tällä tavalla Seiyukaille on hänen mielestään varmuus enemmistöstä eduskunnassa. Merkillistä kyllä, Kuhara itse antoi sanomalehtiin tietoja, aivan seikkaperäisiä selonteokoja, Iashinkain miesten jatkuvasta kannatuksesta vaatimista ehdoista ja omista lupauksistaan. Lehdet kirjoittivat asiasta hyvin suurena Seiyukain voittona ja Minseitön tappiona, mutta kohta alkoi lehdissä esiintyä muutamien seiyukailaisten arveluja ja epäilyjä. Kysyttiin, joko Kuhara on ulkoasiainministeri ja mitä sanoo tästä lupauksien antamisesta pääministeri Tanaka.

Asuin Kyotossa samassa hotellissa kuin Kiinan ministeri herra Yongpao Wang ja hänen sihteerinsä, joka on ensimmäisiä tuttaviani Tokiossa; me söimme hotellissa syötöksessä samassa pikkupöydässä, johon myös liittyi Sveitsin uusi tulokas min. Traversini. Minulla oli tilaisuus kaiken aikaa seurata kiinalaisten mielialoja ja käsityksiä asioista. Molemmat kiinalaiset ovat saaneet kasvatuksensa suurimmaksi osaksi Japanissa ja puhuvat sujuvasti japania. Kiinan natsionalistinen hallitus ja kuomintang-puolue oli kumpikin lähettänyt varsin arvokkaat lahjansa keisarille ja kenraalikonsulille tuli Koobesta lahjat mukanaan Kyotoon. Kiinalaiset olivat kaikki kolme hyvin iloisia ja toimekkaita näköisiä viedessänsä lahjaesineet hoviministeriöön ja kaikki näytti erittäin hauskalta, kahden naapurimaan ystävyden kannalta katsoen. Mutta seuraavana päivänä oli Wang japanilaisista aamulehdistä lukenut Kuharan lausunnot ja lupaukset Kiinasta ja sitä vastaan tarvittavasta jyrkästä politiikasta. Siinä oli hänelle kaunis kiitos lahjoista, joista hän oli nähnyt paljon vaivaa. Illalla oli suuret hovibanketit ja niissä tuli erikoislähettiläitä varten varattuun saliin pistäytymällä pääministeri Tanaka tervehtimään muutamia suurvaltojen ambassadeureja, puristamatta yhdenkään envoyén kättä - ei ollut aikaa. Kiinan ministeri, joka oli seissyt aivan lähellä Tanakaa parikin kertaa, Tanakan mentyä sanoi minulle: "joko hän on tyhmä tai tahallaan välttää, toiseksi olemmehan kaikki samassa tasossa, ambassadeuri kun envoyékin". Kiinan ministeri oli "ambassadeur en mission spéciale". Minun kanssani Tanaka kyllä useinkin puheli, koska se hänelle käy päinsä ilman tulkkia, venäjäksi tai japaniksi. Mutta en todellakaan nähnyt Tanakaa ja Kiinan ministeriä kertaakaan tuttavallisissa keskusteluissa. Minusta oli pääministerin pitänyt ymmärtää, että kiinalainen oli lukenut japanilaisia lehtiä ja hämmästyttänyt sitä politikan jyrkentämisestä, johon Kuhara oli lupautunut Iashinkaille.



Kiinan ministeri oli hyvin levoton ja pahoillaan. Ruokapöydässä hän minulle sanoi kerran: "tiedätkötkään kuka Kuhara on? - hän on vain kauppias /merchant/, mutta ikävä, että Tanaka on päästänyt hänet sotkeutumaan politiikkaan." "Kuhara ei ole onneksi vielä Japanin ulkoasiainministeri, joksi hän pyrkii suurten sanojen ja reklaamin avulla. Onnetonta peliä tämä on, Japnille kuin Kiinallekin." Oli selvä, että vaikka muutamat lehdet ensihetkessä puhuivat Kuharan saavutuksesta Seiyukain voittona, sekä aika että aihe olivat hyvin onnettomasti valittuja. Oli minusta hyvin suurena kysymysmerkkini, voiko Kuhara Seiyukai-puolueen ja hallituksen puolesta sopia mitään Kiinan politiikan muuttamisesta; missä on Tanakan ulkopoliittinen vaisto ja luullaanko, että Japani voi sanella ehtoja Kiinalle. Belgian ambassadöörin mieleen juolahti pyytää mieltä huomauttamaan Kiinan ministerille, että Tanakan asema on nyt arveluttavassa määrin heikontunut Kuharan tahdottomuuden johdosta. Myöhemmin ovatkin lehdet kertoneet, että monet seiyukailaiset ministerit, m. m. min. Ogawa, ovat protesteeranneet sitä vastaan, että Tanaka sallii Kuharan sekaantua asioihin, jotka ovat puolueen etujen yläpuolella. - Pääministeri Tanaka sai jotain sydänkohtauksia ja on sairasvuoteella vielä ja Ministeri Ogawa on Keisarin mukana pääministerin sijaisena. Lehdet nyt valittavat sitä, ettei ole Japanilla ulkoasiainministeriä ja ettei Tanaka osaa hoitaa ulkomaanpolitiikkaa.

Kuharan toiminnasta on vielä mainittava, että kohta kun liitete Isshinkain ja hänen välillään oli syntynyt hän oli mennyt Tokonamin luo ja esittänyt asiat siinä valossa, että hän ja Tokonami nykyään yhdessä voivat ratkaista hallituskysymyksen ja että hän toivoi työ sopimuksen Shinton ja Seiyukain välillä. Kuhara antoi lehdistölle hyvin optimistisen selostuksen tästä kohtaamisesta ja luultiin jo, että Shinto oli hyväksynyt Kuharan ajatuksen politiikan jär-

kentämisestä, mutta Tokonami tuli sitten omine selityksineen ja peruutti miltei kokonaan Kuharan antamat tiedot, selittäen, että Kuhara kyllä oli tullut, esittänyt ajatuksiaan Kiinan politiikasta, mutta ettei lyhyestä keskustelusta mitään selvinnyt ja ettei olemassa olevien erimielisyyksien vuoksi voi mitään johdotöksiä vetää, ei ainakaan sellaisia kuin Kuhara luulee. Tokonami siis tunsu heti käryä ilmassa ja vetäytyi sivulle, mutta hänen kantansa jäi sittenkin epäselvemmäksi kuin ennen.

Kuten on luultavasti Suomessakin luettu lehdistä, on Japanin ja Kiinan välillä käyty neuvotteluja jo pitkät ajat. Nämä tiedustelevat neuvottelut koskevat kaikkia viime aikana esiintyneitä vaikeuksia, nim. japanilaisten tavarain boikottausta Kiinassa, Japanin sotaväen poistamista Shantungista, Tsinanin melskeen syitä ja syyllisiä, Hankoun ja Nankingin mellakkain vahinkoja, y. m. Näitä neuvotteluja ovat käyneet japanilainen kenraalikonstuli Yada ja Kiinan ulkoministeri Wang, jotka ovat vanhoja tuttavuuksia. On ollut kiivaitakin kohtauksia heidän välillään, mutta neuvotteluja on jatkettu aina uudelleen ja muutamista asioista, esim. Hankoun ja Nankingin vahinkojen korvaamisesta, on jo siksi paljon sovittuna, että varsinaiset neuvottelut katsottiin pian voitavan alkaa. Nyt on - nähtävästi vastakaikuna Kuharan puuhasta hallituksen tukemiseksi - Kiinan ulkoasiainministeri Wang aivan äkkiä lopettanut neuvottelut ja ilmoittanut, että niitä voidaan jatkaa vasta kun Japani on poistanut kaikki sotaväkensä Shantungin niemimaalta ja pyytänyt anteeksi sitä, että sotaväkeä sinne lähetettiin. Samalla hän vaatii, että Yadalla tai muulla neuvottelijalla pitää tulla valtakirja ja neuvottelut pitää olla pätevä tekemään päätöksiä asioissa, joista on yksimielisyyteen päästy. Näistä neuvotteluista Tanaka aikanaan sanoi, että ne saadaan loppuun ennen kruunajaisia ja että siis kahden maan vanhat riitakysymykset saadaan sovituiksi

marraskuun alkuun. Ne ovat kuitenkin venyneet ja nyt Kuhara vaatiessaan jyrkempää politiikkaa Kiinaa kohtaan sai ne lop- pumaan kesken ja Kiinan ulkoministeri tri Wang, tänään lehtiä lukiessani, näkyy myös vaativan lujempaa politiikkaa Japania kohtaan. Haastatteluihinsa on tri Wang lausunut, ettei hän anna ministeri Kuharan lausunnoille mitään arvoa, koska Kuhara on vain kauppias / merchant /. Kiinan edustaja Tokiossa on luul- lakseni tuon sanan käyttämisen auktorina ja on koettanut tehdä parastaan aseman paranamiseksi ja Kuharan tyhmyyksiä lieventä- miseksi.

Seurauksena Japanille Kuharan poliittisesta vehkeilystä Sei- yukin hyväksi tulee nähtävästi entistä suurempi japanilaisten tavarain boikottaus Kiinassa. Seiyukain asema on ymmärtäväkseni pahasti järkkynyt ja Tanakan, joka 60-vuotiaksi on reipas ja terve mies, äkkiä tullut sydänvika voi olla tämän vuoksi yhtey- dessä Kuharan karhunpalveluksien kanssa.

Tokiassa, marrask. 22 p. 1928.

## Diplomaattikunta kruunajaisissa.

Diplomaattikuntaa varten oli hoviministeriössä ja juhlatoimikunnassa tehty paljon valmistuksia, oli painettu juhlapäiväkirja, selostavia vihkoja, kartoja, y. m.

Japanin hallituksen kutsuvieraina oli diplomaateista ambassadööri tai envoyé, yksi sihteeri ja yksi sotilasatasea, kukin rouvineen, mikä rajoitus monesta suurlähetystöstä oli ikävä pettymys, koska oli toivottu mahdollisuutta mieslukuisempaan osanottoon noihin harvinaisiin juhliin. Mutta kaikki kestitys ja vieraitten olo Kyotoossa olikin järjestetty niin suuremmoisiksi ja kalliiksi, että valittamisen syytä ei ole kenelläkään siinä kutustusta.

Muutamista maista, joilla ei ollut pitkään aikaan ollut varsinaista ministeriä Tokiossa, vaan vain sihteeri-asiainhoitaja lähetystyksessään, oli vartavasten saapunut uusi ministeri: niitä maita oli Tshekoslovakia, Sveitsi ja Tshile. Useimmat envoyét olivat saaneet hallituksiltaan "ambassadeur en mission spéciale"-nimityksen. Näihin kuuluivat Puola, Rumania, Tshekoslovakia, Espanja, Portugal, Kiina, Meksiko, Peru ja Argentiina. Tämä erikoiskoroitus ei kuitenkaan vaikuttanut arvo- tai nivijärjestykseen, joten Norjan ja Ruotsin envoyét kulkivat Kiinan ambassadöörin edellä. Perhättäin asettuessamme, joko audienssia tai kunniarivinä varten oli Saksan ambassadööri, tri Solf, diplomaattikunnan vanhimpana ensimmäinen ja loppupäässä oli Turkin chargé d'affaires, nyt envoyé spéciale nimisenä, ja hänen edellään Suomen edustaja.

On mainittava, että monesta maasta oli Japanin keisarille juuri ennen kruunajaisia annettu joko kunnialahja tai korkein kunniamerkki, jostakin maasta molempiakin. Ruotsin ministeri Ewerlöf antoi jonkinlaisen hopeaesineen kuninkaansa puolesta ja sitäpäisäsi hän vei keisarille Japanissa olevien tai olleiden kansalaistensa lahjottaman kunnialahjan, senkin hopeisen. Neuvostovenäjän ambassadööri Trojanovski vei keisarille suuren öljykrityä taulun, joka esittää talonpoikaistyttöä istumassa Volgan rannalla iltavalaistuksessa. Lahja oli lähetetty Moskovasta? Neuvostovalta työvän ja talonpoikien valtakuntana siis joko lähettää kallisarvoisen lahjan maailman ainoalle keisarille! Englannin kuninkaan antama "Sukkanauhan suurketjun" merkki tulee keisarin hoviin vasta myöhemmin kuninkaan oman pojan tuomana, luultavasti maaliskuussa.

Jokaiselle lähettiläälle oli määrätty erityinen ajutantti eli marsalkka. Minun marsalkkanani oli commander Masaichi Niimi, meriupseeri, pienenpuoleinen, mutta pirteä ja kohtelias ja englannin kieltä hallitseva. Hänen asiansaan oli aina olla minun oppaanani ja autossa istua minun vierekseni juhliin mennessä ja niissä tullessa.

Lähettiläitä oli kaikkiaan 26. Tämä suuri määrä usein sanoma lehdissä ylepydellä mainittiin, merkkienä Japanin hyvistä suhteista ja tärkeistä, vaikka maantieteelliset pituudet ovat haittana.

Meidät, s. o. lähettiläät kaikkein seurueineen sijoitettiin marraskuun 8 p. aamulla klo 8 ylimääräiseen keisarilliseen junaan, joka 10:ssä tunnissa kuljetti meidät Tokiosta Kyotoon. Tietenkin väljimmät olivat oli lähettiläillä. Juna oli kovin pitkä, 2 ruokavaunua, 3 pakaasivaunua, palvelijain vaunut, y. m. Kyotoon saapussa oli asemalla, keisarillisessa osastossa asemaa, suuri vastaanotto lähettiläille ja undet, keisarillisella merkillä koristetut, leistoautot kutakin lähettilästä varten. Niitä, loppupuolen miehenä, sain odottaa ja katsella muitten läh-

töhommia ja samalla saada yksityiskohtaisia tietoja tuttaviltani kamarierhoilta. Ajutanttini commander M. Niimin kanssa ajoin "Finlande"-autossa Miyako Hotelliin, joka on kaupungin laidassa koillisessa korkean vuoren rinteellä ja tarjoo viehättävään näköalaa yli Kyooton kaupungin. Lähetystöjä oli 13 sijoitettu Miyako Hotelliin, niiden mukana Saksan ambassadi, ja toiset 13 Kyoto-Hotelliin, joka on pienempi, mutta kaupungin keskellä eräällä valtakadulla ja likempänä palatsi-aluetta. Näistä kahdesta on Miyako ehdottomasti parempi; huoneet ovat väljät ja uudet ja ruokasali erikoisen suuri ja tyylikäs, jonka vuoksi Kyoto Hotelliista nuoret parina kolmena iltana tulivat sinne tanssimaan. Minulla oli osallani kaksi loistohuonetta, Yhdysvaltain ambassadööri rouvineen viereisessä huoneparissa. Saapuessamme oli jokaista lähettilästä varten huoneessa paljon kukkia, hedelmäkoreja, Kyooton kuvernöörin, Kyooton kaupungin, y. m. lahjoittamia.

Juhliin mentäessä oli järjestys sellainen, että lähetystöjen sihteerit ja atasheet, milloin heitäkin oli kutsuttu menivät ensin. Samoin kaikki japanilaiset kutsuvieraat olivat perillä ennen ulkovaltojen edustajia. Kun edustajista viimeinen meni ensinnä, oli Miyako Hotellissa asuvista Suomen edustajan siis ajettava edellä ja Kyoto Hotellista Turkin edustajan rouvineen. Palatessa oli järjestys päinvastainen. Kun Miyako Hotellista matka oli pitempi ja Kyoto Hotellista helpompi laskea minuutit ja sekunnit, minä siis, ajutanttini vasemmalla puolen rinnallani, jouduin säännöllisesti tuon 26 vaunua käsittävän autojonon etunäköön, poliisien moottoripyöräin suristessa edessäni katuliikennettä ja kymmentuhansiin nousevaa yleisöä kokonaan pysäyttämässä. Sää oli yleensä kirkas. Yleisöstä oli muodostunut pitkän pitkiä kujia katukäytävällä komeata kulkuetta katselemaan; monet tervehtivät ja miehet seisovivat lakitta päin. Lähettikitten perästä tulivat keisarilliset prinssit prinsessoineen. Milloin oli elokuvien ottaminen sallittu tai järjestetty, minä niissä jouduin hyvin selvästi ja usein esille, ensimmäisenä kun olin selvimmin näkyvissä.

Kuten mainitsin, oli joka lähettilästä varten erityinen auto, tähytyslasissa maan nimi kiinalaisella merkillä ja ranskaksi sekä keisarillinen krysanteemimerkki edessä. Ajajan vieressä istui livreepukuinen lakeija, joka aukaisi oven hallitsijan korkealle vieraalle. - Sihteereitä ja atasheoja varten varatuissa autoissa oli sininen väri ja numero, etulyhdyt sinisen väriset ja lakeija puuttui. Palatseihin mennessä oli lähettikitten mentävä suurta pääporttia ja sihteerien sivuporttia.

Juhlajen aikana, erilaisessa shinto-palmonnassa, keisarin esiintymisessä tai banketeissa, lähettikät saivat palkan aivan keisarin lähimpään läheisyyteen, usein niin, että keisarillisen perheen jäsenet seisovivat keisarin oikealla puolen ja lähettikät vasemmalla, taikka niinkin, että prinssit olivat keisarin edessä matalammalla ja lähettikät prinssien takana oikealla ja vasemmalla, Miyako Hotellin vieras oikealla ja Kyoto Hotellin vasemmalla. Japanin kabinetin jäsenet olivat säännöllisesti sivummalla ja selvästi erotettuina vieraiden valtioiden päämiesten edustajista.

Kuten jo tästä selviää, oli ulkomaiden vierasten kähtelemine ja sijoittamine niin suuremman kunnioittava, että kellekään edustajalla ollut mitään muuta kuin ylistystä annettava juhlien järjestäjille. Vain jotkut sihteerit katsovivat, ettei heitä varten ollut riittävää monta tilaisuutta annettu olemaan mukana. Juhlat olivat hyvin mielenkiintoiset ja todellakin juhlalliset. Erikoista näissä keisarikruunajaisissa oli se, että keisarinnakin oli mukana ja usein keisarin rinnalla seisten edusti Japanissa ensikerran keisarivaltaa. Muinoin on ollut monivaimoisuutta, vielä Meiji-keisarikin omisti monta vaimoa. Taisho keisari vielä kruunattiin yksin, mutta nyt oli

muuttuneiden käsitysten johdosta myös keisarinna oltava mukana ja hänen läsnäolonsa teki erittäin japanilaisiin suuren vaikutuksen, mutta oli ulkomaalaistenkin hauska nähdä nykyinen nuori ja viehättävä keisarinna. Keisarinnakin kätteli edustajia.

Minulla oli yleensä hyvin hyvä sijoitus, joten saatoin seurata keisarin ja keisarinna liikkeitä ja kasvijenilmeitä. Kaikki oli hyvin vakavan juhlallista, mutta kuitenkin miellyttävää ja mieleenpainuvaa. Yhdessä suuressa japanilaisessa banquetissa minulla oli vieressäni naapurina vanha amiraali Togo, joka kovin ystävällisesti sillön tällöin hiljaa vaihtoi sanan kanssani. Toisella kertaa minulla oli pääministeri Tanaka lähelläni.

Jo Tokiossa ennen juhlien alkamista oli kullekin valtion edustajalle lähetetty kunniamerkki, vakinaisesti envoyeina oleville "Pyhien Aarteiden" ritarikunnan 1:nen luokka, ja asiainhoitajille tuli saman 2:nen luokka. Turkin asiainhoitaja oli kuitenkin jo ennen ilmoittanut, ettei hän voi kunniamerkkejä vastaanottaa, kun Turkilla ei ole vastaavia koristuksia, ja hän sai senvuoksi, kuten Yhdysvaltain ja Sveitsin edustajat, lakeeratun lippan keisarilta.

Huvinatkoja oli Kyootossa järjestetty entiseen keisarilliseen puistoon Kyooton lähellä olevissa laaksoissa, Naran kaupunkiin ja sen kuuluisiin temppelihin, Biwako-järvelle sen saaria ja muinaisia temppelitä katselemaan, y. m. Sitäpaitsi oli Kyootossa vanhoja palatseja, esim. Nijoo Castle, joihin tehtiin retkiä ja joissa oli erikoisoppaita ulkomaalaisille. Kaikki päivät olivat yleensä niin täyteen ahdatut erilaista, mahdollisimmin vaihtelevaa ohjelmaa, ettei jäännyt paljoakaan vapaata aikaa kenellekään.

Paluumatka tapahtui samassa järjestyksessä ja samassa junassa kuin tulomatkin. Lähettiin Kyooton asemalta klo. 8,30 aamulla marraskuun 19 päivänä ja saavuttain Tokion asemalla klo 6,50 ip. Useimmat ulkomaalaiset olivat sängen väsyneitä, eikä sitä sopinut ihmetellä, 10 vuorokauden juhlien jälkeen.

Tokiossa, 23/XI  
1928.